

Absence citové vazby poznamená dítě na celý život

Praha, 15. dubna 2014 - Nejnovější výzkum Národního institutu pro děti a rodinu, realizovaný ve spolupráci s odborníky z 1. lékařské fakulty a Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, potvrdil, že pobyt v ústavní péči má v mnoha různých ohledech negativní vliv na vývoj dětí, a tím i na jejich pozdější život v dospělosti. Mimo narušení vztahů s biologickými rodiči, specifické traumatické zážitky, emocionální stres spojený s umístěním do náhradní péče a nutnost přizpůsobení se náhradnímu prostředí hraje pravděpodobně nejdůležitější roli absence citové vazby, tedy nemožnost udržovat si a rozvíjet emočně vřelý, stabilní a vzájemně uspokojivý vztah s pečující osobou. Výzkum financoval Nadační fond J&T.

Longitudinální studii zpracoval tým pod vedením Radka Ptáčka a řady dalších odborníků z Národního institutu pro děti a rodinu, Psychiatrické kliniky 1. LF UK a katedry psychologie PedF UK. Studie měla dvě části, z nichž jedna se týkala dětí, druhá dospělých. Výzkum byl plně financován Nadačním fondem J&T. Psychologové sledovali s odstupem 2 let 190 dětí ve věku 7-12 let a, a to jednak děti vyrůstající se svými rodiči, jednak děti v náhradní péči, tj. v péči ústavní nebo pěstounské. Dále bylo v letošním roce vyšetřeno 280 dospělých osob. Děti i dospělí byli vyšetřeni sérií testů, jimiž odborníci mapovali mj. jejich intelektový a socio-emoční vývoj, sebehodnocení, deprese a traumatizace.

Největší pokrok zaznamenán v pěstounských rodinách

V oblasti intelektového vývoje a socio-emočního vývoje, jenž napovídá, nakolik bude dítě v budoucnu úspěšné nejen v sociálních vztazích, ale do určité míry i o životní spokojenosti a úspěšnosti v dospělosti, byl zaznamenán nejvýraznější pozitivní posun u skupiny dětí z pěstounských rodin. Naopak děti z dětských domovů byly z intelektového hlediska při obou testováních skupinou nejslabší. K určitému, i když slabšímu posunu dochází u dětí z ústavní péče v oblasti socio-emočního vývoje. „V této oblasti je zvláště patrné chybění silných osobních a vzájemně uspokojivých vztahů s dospělou osobou,“ vysvětluje vedoucí týmu dětské studie Radek Ptáček. „U dětí z dětských domovů jsou nejvýraznější také pocity deprese a projevy traumatu. Určité projevy špatné nálady lze sice hodnotit u dětí ve všech skupinách, to ale souvisí s vývojovým obdobím nastupující puberty, ovšem u dětí z dětských domovů tyto projevy jsou nejvýraznější,“ dodává Radek Ptáček.

Psychologové sledovali také sebehodnocení dětí, např. z hlediska emoční lability, agresivity apod. Sebehodnocení představuje ve vývoji dítě velmi podstatnou složku, která předznamenává další sociální vývoj a uplatnění člověka. Zatímco u dětí vyrůstajících v rodinách došlo k výraznějšímu zlepšení sebehodnocení, u dětí z dětských domovů sledujeme nejvýraznější snižování sebehodnocení. Naopak se nepotvrdil předpoklad starších studií, který obdobné výsledky popisuje i u somatického vývoje. V této oblasti naopak děti v ústavní péči prokazují nejvýraznější vývoj, což svědčí o stále se zvyšující úrovni péče o děti v dětských domovech z hlediska kvality výživy a životních podmínek dětí v ústavní péči.

Těžší start do života

Aktuální výzkum prokázal existenci řady rozdílů mezi dospělými osobami, které prošly náhradními formami péči, a osobami vyrůstajícími v běžných rodinách. „Z psychologických charakteristik se u výzkumné skupiny výrazně častěji vyskytují zejména depresivita, neuroticismus, impulzivita, nejistota a nedůvěřivost," říká Irena Smetáčková. „Kombinace těchto charakteristik zvyšuje u osob, které nevyrůstaly ve své původní rodině, tendenci zažívat pochybnosti o sobě samých, mít nižší sebeúctu, vnímat okolní svět jako spíše ohrožující, obávat se nových situací a reagovat v nich zkratkovitě. V oblasti vztahů prožívají větší nedůvěru a obtížněji hledají hranice mezi sebou a druhými, což může vést k omezenější blízkosti a intimitě, ale také k přílišné submisivitě až závislosti na druhých." Studie dále ukázala, že lidé, kteří vyrůstali v ústavní výchově, v dospělosti dosahují nižšího vzdělání a mají složitější uplatnění na trhu práce, což se následně promítá do jejich slabší životní úrovně, která prohlubuje některé potíže v přijímání sebe sama a druhých.

Děti by měly vyrůstat v rodině

„Výsledky studie jednoznačně ukázaly, že na vývoj dětí i jejich budoucí spokojenost a úspěšnost v životě má vliv přítomnost, či naopak absence citové vazby," shrnuje Radek Ptáček výsledky odborné studie. Čím delší dobu děti prožijí v ústavní péči a čím dříve jsou odloučeny od své matky nebo jiné blízké osoby, tím je jejich deprivace větší. Specifické problémy, kterými tyto děti trpí, se potom odrážejí v jejich chování k ostatním i schopnosti navazovat a udržovat harmonické vztahy v dospělém životě. „Dítě, které nepoznalo mateřskou lásku, dokáže mnohem obtížněji vytvořit stabilní citové pouto v dospělosti. Z ústavní péče tak mohou vycházet další rodiče, jejichž děti mohou mít obdobný osud. Proto je nesmírně důležité najít dětem, které z různých důvodů nemohou vyrůstat se svými biologickými rodiči, vhodné rodiče náhradní. Jakákoliv jiná než rodinná péče není z dlouhodobého hlediska pro vývoj dítěte vhodná," doporučuje Radek Ptáček.

Zájemcům o pěstounskou péči jsou určeny stránky www.hledamerodice.cz a bezplatná tel. linka 800 888 245.

Kontakt pro média

Mgr. Jana Rydlová

rydlova@nadacnifondjt.cz

tel.: +420 733 612 256

Prosecká 64, 190 00 Praha 9

www.nadacnifondjt.cz